

Outi Alanko-Kahiluoto vihr ym.

Kirjallinen kysymys viittomakielten tulkkauspalveluiden tilanteesta

Eduskunnan puhemiehelle

Viittomakieliset ovat kieli- ja kulttuuriryhmä, jonka ydinjoukon muodostavat äidinkielenään viittomakieltä käyttävät kuurot, huonokuuloiset sekä kuuroissa perheissä kasvaneet kuulevat henkilöt. Suomessa on noin 5 500 henkilöä, jotka käyttävät äidinkielenään suomalaista viittomakieltä. Heistä kuuroja on noin 3 000. Lisäksi Suomessa asuu suomenruotsalaista viittomakieltä käyttäviä, joista noin 100 on kuuroja. Erityisesti suomenruotsalainen viittomakieli onkin äärimmäisen uhanalainen kieli.

Perustuslain (731/1999) 17. pykälän kolmannessa kohdassa säädetään, että viittomakieltä käyttävien sekä vammaisuuden vuoksi tulkitsemis- ja käännösapua tarvitsevien oikeudet turvataan lailla. Viittomakielilain (359/2015) mukaan viranomaisen on toiminnassaan edistettävä viittomakieltä käyttävän mahdollisuuksia käyttää omaa kieltään ja saada tietoa omalla kielellään.

Oikeudesta käyttää viittomakieltä ja viranomaisen järjestämästä tulkitsemisesta ja kääntämisestä säädetään useissa laeissa, muiden muassa hallintolaissa (434/2003), oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019), esitutkintalaissa (805/2011), oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetussa laissa (689/1997), sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (812/2000), potilaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (785/1992), ulosottokaareissa (705/2007), vankeuslaissa (767/2005), tutkintavankeuslaissa (768/2005) sekä poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetussa laissa (841/2006).

Tulkkauksen järjestämisessä viittomakieltä käyttävälle noudatetaan vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta annettua lakia (133/2010), jos viittomakieltä käyttävä ei saa riittävää ja hänelle sopivaa tulkkausta muun lain nojalla. Tällöin tulkkauksen järjestää Kela.

Vuonna 2021 julkaistun Viittomakielibarometrin mukaan viranomaiset, joiden kanssa viittomakieliset asioivat, eivät aina ole tietoisia velvollisuudestaan järjestää tulkkauspalvelua. Tutkimuksen perusteella 87 % viittomakielisten asioimistilanteista on sellaisia, joissa viranomainen tai julkisen palvelun toimihenkilö ei ole toiminut lainsäädännön edellyttämällä tavalla ja asiakas on joutunut tilaamaan tulkin viranomaisen puolesta.

Lisäksi erityisesti suomenruotsalaisilla viittomakielisillä on Kuurojen liiton mukaan vaikeuksia saada tulkkausta äidinkielellään. Suomenruotsalaista viittomakieltä taitavien tulkkien määrä on

Kirjallinen kysymys KK 57/2022 vp

Viittomakielibarometrin vastausten perusteella riittämätön, ja alalle tulleiden uusien tulkkien kielelliset taidot ovat vasta kehittymässä.

Viittomakielibarometri on ollut erinomainen ensimmäinen askel viittomakielisten kielellisten oikeuksien toteutumisen parantamiseksi. Barometrin tulosten perusteella seuraavaksi olisi syytä tehdä kattava kokonaisarviointi viittomakielten tulkkauspalveluiden tilanteesta Suomessa.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus on ottanut Viittomakielibarometrin tulokset huomioon ja esimerkiksi varmistaa, että eri viranomaiset ovat tietoisia velvollisuudestaan järjestää tulkkausta viittomakielillä tarvittaessa ja

aikooko hallitus laatia kokonaisarvioinnin viittomakielten tulkkauspalveluiden tilanteesta Suomessa?

Helsingissä 18.2.2022

Outi Alanko-Kahiluoto vihr
Inka Hopsu vihr
Pirkka-Pekka Petelius vihr
Noora Koponen vihr
Satu Hassi vihr